

Φόρουμ «Ελευθερία του λόγου, της συνειδήσεως και θρησκείας» στην Πορτογαλία

Στις 4-5 Νοεμβρίου 2010, στη Λισαβόνα της Πορτογαλίας διεξάχθηκε το Διεθνές Φόρουμ «Ελευθερία του λόγου, της συνειδήσεως και θρησκείας». Στην εκδήλωση, η οποία οργανώθηκε από το κέντρο «Βορράς-Ανατολή» του Συμβουλίου της Ευρώπης με υποστήριξη της «Συμμαχίας των Πολιτισμών» (ΟΗΕ), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Πριγκιπάτου του Λίχτενσταϊν, συμμετείχαν εκπρόσωποι του Συμβουλίου της Ευρώπης, της UNESCO, του ΟΑΣΕ, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διπλωμάτες, θρησκευτικοί και κοινωνικοί παράγοντες από διάφορες χώρες του κόσμου.

Ανάμεσα στους ομιλητές ήταν ο Ύπατος Εκπρόσωπος του ΟΗΕ για την «Συμμαχία των Πολιτισμών» Jorge Sampaio, ο Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Μ. Μαρτίνεθ, ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Γραφείου για τους δημοκρατικούς θεσμούς και τα ανθρώπινα δικαιώματα του ΟΑΣΕ Ντ. Υοεϊκ, ο Εκτελεστικός Διευθυντής του κέντρου «Βορράς-Ανατολή» του Συμβουλίου της Ευρώπης Ντ. Γιούμπερ και άλλοι.

Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία εκπροσωπήθηκε στο φόρουμ από τον Αντιπρόεδρο του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας Ηγούμενο Φίλιππο Ριαμπίχ και τον Διευθυντή Γραφείου του Πατριαρχείου Μόσχας παρά το Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο Ηγούμενο Φιλάρετο Μπουλέκωφ.

Στην εισήγησή του ο Ηγούμενος Φίλιππος μοιράστηκε τις σκέψεις του για την ενδεχόμενη πορεία της εναρμόνισης της ελευθερίας του λόγου και της θρησκευτικής συνειδήσεως με την εφαρμογή αυτών των κανόνων στην πράξη: «Ανάμεσα στους εκπροσώπους των διαφόρων θρησκευτικών παραδόσεων σήμερα υπάρχει έντονη ανησυχία σχετικά με την αύξηση στο δημόσιο χώρο των εκφράσεων, των ταινιών και των media προϊόντων, προσβλητικών για τους ανθρώπους διαφόρων θρησκευτικών παραδόσεων και τα οποία δημιουργούν την αρνητική εικόνα της θρησκείας». Επίσης τόνισε ότι «σε πολλές χώρες του κόσμου υπάρχει νόμος για την αντιμετώπιση της βλασφημίας». Και όμως, υπενθύμισε ο πατήρ Φίλιππος: «Υπάρχουν ορισμένοι, οι οποίοι θεωρούν ότι αυτός ο νόμος προσκρούει στα δημοκρατικά πρότυπα και για αυτό το λόγο πρέπει να καταργηθεί. Σύμφωνα με τη γνώμη τους, ο νόμος πρέπει να προστατεύει ανθρώπους ή ομάδες ανθρώπων και όχι τη θρησκεία. Έτσι στη Διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις πολιτιστικά πολύμορφες κοινωνίες της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης της 1^{ης} Ιουλίου 2009 τονίζεται ότι «η ελευθερία της συνειδήσεως εφαρμόζεται όχι μόνο σε σχέση με τις πληροφορίες και ιδέες, οι οποίες δέχονται ευνοϊκά από την κοινωνία ή αντιμετωπίζονται ως αβλαβείς ή ανάξιες προσοχής,

αλλά και σε σχέση με εκείνες, οι οποίες προκαλούν σοκ, προσβάλλουν ή προκαλούν ανησυχία στην Πολιτεία ή ένα μέρος του πληθυσμού». Από την άλλη, υπάρχει και η θέση των πιστών, η οποία ερμηνεύει τις βλάσφημες λέξεις και πράξεις ως προσβλητικές για τα θρησκευτικά τους συναισθήματα, την ανθρωπινή αξιοπρέπεια και επομένως παραβαίνει τα δικαιώματά τους».

Ο εκπρόσωπος του ΤΕΕΣ δέχθηκε ότι κάτω από τις συνθήκες της πολυθρησκευτικής και πολυπολιτισμικής κοινωνίας χρειάζεται μια εξέλιξη της νομοθεσίας για τη βλασφημία αλλά όχι και η αναίρεσή της: «Πράγματι, στη θρησκευτικά ομογενή κοινωνία η νομοθεσία για τη βλασφημία έχει νόημα, διότι δύναται να περιέχει τους συγκεκριμένους κανόνες, οι οποίοι συνδέονται με την προσβολή της επικρατούσης θρησκείας. Στην κοινωνία όπου συνυπάρχουν διάφορες θρησκείες και κοσμοαντιληπτικά συστήματα είναι αδύνατο να ορισθεί νομικά κάθε σύστημα των πεποιθήσεων και αξιών. Και όμως η κατάργηση της νομοθεσίας για τη βλασφημία χωρίς τη δημιουργία ενός άλλου μηχανισμού προστασίας των θρησκευτικών συναισθημάτων των ανθρώπων θα οδηγήσει στην παράβαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της θρησκευτικής μερίδας της κοινωνίας και συνεπώς θα υπάρχει η απειλή συγκρούσεων και διενέξεων».

Σε σχέση με αυτά ο Ηγούμενος Φίλιππος χαιρέτισε τη διαδικασία στο διεθνές επίπεδο των καινούργιων κανόνων, οι οποίοι στρέφονται στην προστασία των δικαιωμάτων των πιστών σε σχέση με τις πεποιθήσεις τους: «Στο τελικό κείμενο του συνεδρίου για την εφαρμογή της Διακήρυξης του Ντουρμπάν για τον Ρατσισμό, τις Φυλετικές Διακρίσεις, την Ξενοφοβία και την μισαλλοδοξία της 24^{ης} Απριλίου 2009 γίνεται λόγος για τη «διαμόρφωση των αρνητικών στερεοτύπων και το στιγματισμό των ανθρώπων με βάση τη θρησκεία και τις πεποιθήσεις τους». Αυτή η διάταξη μαζί με πολλές άλλες διατάξεις των διεθνών κειμένων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, επιβεβαιώνει την ανάγκη της αντιμετώπισης των περιπτώσεων της βλασφημίας, συμπεριλαμβανομένων και των βλάσφημων πράξεων, ως την ταπείνωση της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας (δυσφήμιση) της θρησκευτικής κοινότητας, της ομάδας των επιμέρους ατόμων, ενωμένων με μια θρησκευτική πίστη. Είναι σημαντικό ώστε και στο εξής να διαμορφωθούν και να αναπτυχθούν τα νομοθετικά μέτρα που ενισχύουν την προστασία των θρησκευτικών συμβόλων, των ιερών ονομάτων και εννοιών, καθώς και των ιερών προσκυνημάτων, τα οποία έχουν τη σπουδαιότερη σημασία για τα πρόσωπα, που πρεσβεύουν τις θρησκευτικές πεποιθήσεις».

Ταυτόχρονα, σύμφωνα με την κληρικό, πρέπει να αφεθεί χώρος για τις ελεύθερες διατυπώσεις σχετικά με τις διάφορες πεποιθήσεις καιπίστες: «Η προστασία των θρησκευτικών εννοιών από τους θρήσκους δεν πρέπει να εμποδίζει την έκφραση από τους άλλους ανθρώπους τις πεποιθήσεις τους, καθώς και τη συζήτηση ανάμεσα στους εκπροσώπους των διαφόρων θρησκευτικών και μη αντιλήψεων. Όμως συγχρόνως επιβάλλεται ένας αυστηρός σεβασμός των αρχών του αλληλοσεβασμού, της τιμιότητας και της ορθότητας στους διαθρησκειακούς διαλόγους και τους διαλόγους ανάμεσα στις διάφορες κοσμοθεωρίες. Η προσέγγιση των πεποιθήσεων των άλλων δεν

πρέπει να εκφράζεται με τη γλώσσα προσβολής και ταπείνωσης, με την υποκατάσταση των εννοιών και τις νοθεύσεις, με τις εκκλήσεις για τη χρήση της βίας έναντι των ανθρώπων, οι οποίοι πρεσβεύουν συγκεκριμένες απόψεις».

Εν κατακλείδι ο Αντιπρόεδρος του ΤΕΕΣ τόνισε τη σημασία της συνέχισης του διαλόγου των θρησκευτικών κοινοτήτων με τους διεθνούς οργανισμούς και ειδικά με το Συμβούλιο της Ευρώπης, για την επίλυση αυτών των θεμάτων.

Τέλος, στα πλαίσια του φόρουμ πραγματοποιήθηκαν συνεδρίες εργασίας με τα ακόλουθα θέματα: «Ο θρησκευτικός πλουραλισμός στις δημοκρατικές κοινωνίες», «Ο ρόλος των θρησκευτικών ηγετών στην προβολή του πολιτισμού ειρήνης», «Η αποτροπή του ριζοσπαστισμού και του θρησκευτικού εξτρεμισμού, η διεθνής συνεργασία για την προβολή της θρησκευτικής ελευθερίας».

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/56464/>